

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK
minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félfévre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadjatik.
Pénz- és érték küldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ
(Dr. Hintz György, c. pénztárnokhoz)
a lap azellemi részét illető küldemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
(Gamauf Vilmos c. titkárhoz)
czimszendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

	1-11	1-31	1-61	1-121	1-181	1-241
	széri hirdetéskor					
	ft	krft	krft	krft	krft	krft
1/4 lap	14	36	70	120	160	200
1/2 "	7	18	35	60	80	100
3/4 "	3	50	9	17	50	30
1/2 "	1	75	4	50	8	15
1/4 "	1	90	2	25	4	40
1/8 "				440	750	10

Többesri hirdetésnél nagyobb kedvezmények.
Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányasor
a hirdetés megjelenik.
A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni,
mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetés
számára.
Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala
és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (főter gr. Te-
leki Domokos-ház.) Mellékletek 5 c. 6. tba számít-
tatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Gyümölcsseim.

III. Körték.

(Folytatás.)

Ulm vajonc. (Ulmer Butterbirn.) E mosolygó szép őszi körtefaj oltóvesszejét 1869-ben kaptam Lucastól, Reutlingenből. Nálam a mult tavasszal virágozott először s kötődött gyümölcsseit szépen megtartotta őszig. — E gyümölcsök a megszólalásig hiven egyeztek azon szines ábrával, melyet az „Illustrirte Monatshefte“ 1868. évi folyama 322. lapján láthatni; de egyeztek rövid jellemzésével is, mely ugyanott a szines ábra mellett e gyümölcsfajról közöltetett: minélfogva fajom valódisága kétségtelen.

Származása. Ulm környékén (Württemberg) jó idő óta el van már terjedve: de Lucas volt az első, ki a gyümölcsészek figyelmét leginkább felköltötte e gyümölcs iránt. Közel 2000 lábnyira a tengerszin fölött, az Alpeck-i hágón találtatott az anyafa s onnét „Alpecker Steigbirn“ név alatt ismertetett e körtefaj: mig Lucas főnnebbi, helyesebb névre nem keresztelte el.

Érésideje. Sept. közepétől oct. közepéig tart.

Minősége. I. rendű.

Nagysága. Jóval kisebb a középszerezűnél, vagy kisdédnek nevezhető.

Alakja. Tojásdad gömbölyű, s némelykor csaknem gömbalaku.

Szine. Bőre vékony, sima, fénylő, árnyas oldalan élénk aransárga, napos oldalán hol világosabb, hol sötétebb pirossal csikozott és mosott, kelyhe és szára körül néha finom fahéjszin hálózattal bevont. Szára hosszú, vékony, csaknem a fölületre helyezett husos gyűrűtől körített vagy husos dudortól félrenyomott. Kelyhe nyílt, vagy a felszinen, vagy igen sekély mélyedésben ülő.

Izlelése. Husa fehér, finom, olvadó, vajszerű; leve igen bő, cukros, igen kellemes, bergamotte-izű.

Fája. Erőteljes, edzett természetű, korán és rendkívül bőven termő. Birszen is, vadonczon is egyaránt diszlik; gula vagy szálafának egyaránt alkalmas. Gyümölcssei jól daczolnak a szelekkel a fán.

Vesszei. Középhosszak és középvastagok, könnyökösök, simák, alul zöldesbarnák, felül mind-mind sötétebb pirosak, szembetünő fehéres pontokkal elég sűrűn pontozottak, hegyök felé kissé molyhosak s többnyire bunkósan végződők; hosszas levélközőkkel bírók.

Levelei. Középnagyok, laposak vagy kissé völgyesek, tojásdadok vagy lándsásak, hegyesek, hegyökkel kissé lefelé, néha félregöbülők, fölül simák, fénylők, sötétzöldek; fűrészetők szabályos, igen aprofogu. Levélnyelők középhosszu, vékony, de elég erős, zöldessárga; levélpálhái igen kicsinyek, fonálidomvak

Rügyei. Középnagyok, kúp alakúak, hegyesek, a fától elállók, fakóval árnyalt sötétbarnák; jókora nagy, simapárkányos ülőlapra helyezkedők.

Virágrügyei. Középnagyok, tojásdadok, hegyesek, fakóval árnyalt vörhenyes molyhosak.

Észrevételek. Erdély hegyes, emeltebb fekvésű vidékein, pl. a Székely földön hol némely helyütt a vaczkort kivéve majd semmi gyümölcsfát sem láthatni — mikép erről szomoruan győződtem meg ottjártomkor, — igen nagy sikerrel lehetne e szép és finom körtefajt elszaporítani, terjeszteni, mely faj még itt, az alföldön is fényesen bizonyította, hogy mennyire tud dacolni az idő viszontagságaival, az időjárás szeszélyeivel.

Leirói. Lucas rövid jellemzésén kívül a főnebb idézett helyen, még sehohsem olvastam bővebben e gyümölcsfajról. Hóni nyelvünkön ez az első teljes leírása.

* * *

Vilmos körte. (Williams Christbirn; Williams; Bonchrétien Williams.) E kitünő nyári körte 1816-ban kezdett főnebbi neve alatt elterjedni Angolhonban. El van már terjedve a földgömbön mindenütt, hol az éghajlat a körtefa tenyésztését megengedi. El kell terjednie és el fog terjedni hazánkban is okvetlenül. — Gyümölcseinek nagysága és jósága, fájának rendkívüli termékenysége s hazai éghajlatunkat mindenütt kibíró edzettsége méltán följogosítanak ezen állításra és jóvendülésre. Egyike ez azon körtéknek, melyeket a világ összes gyümölcsészei dicsérettel halmoznak el műveikben; mi pedig másképp nem történhetnék, ha csak oly tulajdonnal nem bírna e körtefaj, hogy fája mindenütt, minden földben egyenlően nem tenyészne s egyenlően jó gyümölcsöket nem teremne. Helyet! helyet neki minden kertben!!

A Vilmos körte gyümölcsei nagyok, vagy igen nagyok, hosszas körtealakúak, két végökön tompák; mind száruk, mind kelyhök jókora mély, barnamázos falu mélyedésbe helyeztet; bőrük citromsárga, finom barna pontokkal s itt-ott rozsdafoltokkal behintett; húsuk igen finom, olvadó, vajszerű, leves, cukros, illatos, muskotályos. Érik aug. sept. Kitünőleg I. rendű, Fája fiatal korában buján nő, de, minthogy korán és rendkívül gazdagon terem, hamar megállapodik. Hogy végkép ki ne merüljön, megkívánja évenként a nyesést, sőt később, a vastagabb ágainak megkurtítása általi megifjítást. Termékeny s elegendőleg nedves talajban birsen is jól diszlik, de tanácsosabb vadonczra nemesíteni s gulaalakban növekedni hagyni. Gyümölcsei nagyságuk dacára jól megállják helyöket a fán, de jobb, mihelyt szinesedni kezdenek, leszedni a fáról aprádonkint s a szobában tartva várni be ér-

söket. (Kert. füz. VI. 17—22. KG. 1868. 401. 490 l. és 1871. II. 262.)

* * *

Zéphirin Grégoire körte. A magonczairól elhiresült, belga gyümölcsész, Grégoire nevezte ezt így el Zéphirin nevű fia nevére. Kisdud, néha középnagy körte; gömbölyded espereskörte alakú, buczkos, néha csigaalakú. Bőre sima, gyöngéd-zöld, később citromsárga, barnával finoman pontozott, ittott vörhenyes-szeplős. Húsa fehér, igen finom olvadó, leves, cukros, fűszeres. Érik nov. dec. Kitünőleg I. rendű. Fája nem bujanövésű, de edzett, korán és bőven termő. Gulafának vadonczra nemesítendő. Széles elterjesztésre méltó még az alföldön is, (KG. 1868. 21 l. és 1871. I. 111 l.)

* * *

Zöld Magdolna körte. (Grüne Sommer Magdalene; Citrom des Carmes). Gyümölcse, mikép Lucas legújabb művében (Auswahl Werthvoller Obstsorten II. 38.) helyesen jellemzi, kicsiny vagy középnagy, lapostojásdad; bőre citromsárgába játszó almazöld; húsa meglehetősen finom csaknem teljesen olvadó, némi finom édes savanyúval emelt s kissé fűszeres. Érik jul. végén vagy aug. elején. Aprádonkint kell leszedni fájáról. I. rendű. — Fája bujanövésű, ritkás-lombozatú, elég termékeny. Szálasfának vadonczra. Nálam a múlt (187 $\frac{1}{2}$ -diki) téli hideget e faj is megsinlette. Virágzott de nem termett; hanem év folytán bujanövésével a fagyokozta sebeket mind beforrasztotta derekán és ágain. Terjesztésre méltó. (KG. 1871. II. 260.)

Bereczki Máté.

Valami a tyukokról.

A tyuk eredetileg magevő szárnyas, habár ezenfelül megesszik mindenfélét, füvet, hust, burgonyát, rovar, hernyót és egyéb hulladékot, mind a mellett előbbi állításom mellett maradok, mert emésztő szerveit tekintetbe véve más következtetést vonni nem lehet. Tágabb értelemben véve három gyomra van: először a begye, hol az eledel megpuhul, továbbá a mirigyekkel megrakott előgyomor, hol különféle nedvek választatnak el és az eledel közé kevertetnek s végre a zuzza, melynek izom ereje az apró kavicsek segítségével az emészthető anyagokat mintegy megőrli és a belek további rendelkezésére bocsátja. A tyúk hihetőleg Keletindiából származik s onnét terjedt el mindenfelé, már a rómaiak nagyban tenyésztették az ugynevezett ormithonesekben vagy is madárházakban. Így tehát évezredek óta folytonosan emberek társaságában élve és általuk szaporítva tenyésztve, lassanként mindenevővé változott. —

Húsát elegendőképp ismerjük, tojásai pedig tápdus

tiszta és egészséges eledelt nyujtanak, csak az a kár, hogy nem tenyészthetjük oly mennyiségben és oly szakértelemmel, mint a milyent ezen állattenyésztési ág megérdemelné. Nagy városok s így állandó piac nem tétében talán ki sem fizetné a házi szükségleten felüli nagyban történő tenyésztése.

Jó tyuknak csendes természetűnek kell lenni, hátulja legyen széles golyó alakú tömött lágy tapintatu tollazattal továbbá tojási idő alatt taréjja és szakálla legyen duzzadt setétveres, kis fülkagylója pedig halvány fehér. Ha nem tojik, akkor a taréj és szakál szürkésveres, a fülkagyló pedig piros. A tojáshéj képződésére szénsavas mész szükséges, ha a tyuk tojik, akkor ürülei setétszínűek, ellenkező esetben pedig a mésztartalom miatt fehérek. Zab és kendermag izgató eledel, mely a tojást előmozdítja.

Ritka kemény tollazat, sárga láb és vastag bőr rossz tojó tyukot jelez, s annak husa is szállás.

A kakas legyen bátor büszke járásu és tyukjai között nem veszkező, továbbá ne legyen nagyon falánk, különben folytonos jó étvágya miatt elhajtja tyukjait az evéstől és nyugtalanítja.

Mint minden szárnyasnak úgy a tyuknak is van a farka felett egy zsirt mirigy az ugynevezett csira, mely bizonyos olajos anyagot választ el. Gyakran látjuk, hogy szárnyasaink csőrökkel hátra nyulnak, a mirigyből a zsirt kinyomják és pomádé gyanánt a tollazatra kenik, ez által tolluk fényt nyer és vízhatlanná lesz. Beteg állatnál ezen mirigy kevés zsirt választ el s így eső beálltával az állat bőrig ázik. Ha tyuk, liba nagyon kezegeti magát, azt mondjuk, hogy eső lesz, ők bizonyosan tudták, hogy a toll az esernyőjük, és ha az nincs megszirozva a vizet áttereszti.

A tyuk szereti a tisztaságot, ámbár mindegyik bővel-

kedik apró elősdi állatokban, mind a mellett egészséges állatokat csak úgy nevelhetünk, ha friss víz, száraz tiszta levegő, nyugalom, nyáron hűvös télen meleg ólaktól gondoskodunk. Phosphor tartalom dús ganajukat legalább heteként egyszer kihordjuk és friss homokot hintünk bé.

Nyugtalanág nedves hideg levegő, kevés, rossz és természet ellenes élelmezés a tojást megszünteti. Ha tyukunk elegendő szemet és meszet nem kap, a tojás keményburkolatát kemény hártya helyettesíti vagy is héjja lágy marad.

A tojásban van bizonyos mennyiségű kén, mely az ezüstöt megfeketíti és a romlott tojásnál azt a kiállhatlan büszkét szolgáltatja. A kotlás különös állapot; a has és mellbőr gyuladásba jön, minek folytán a toll elhull, az egyéb szervek működései pedig szunyadnak, úgy látszik a természet minden erejét a szükséges meleg előidézésére fordítja, hogy a költés sikerrel véghez mehessen, a természet minimumra redukálja az emésztést, közönyössé teszi az állatot minden külhatás ellen, eltompítja érzékeit, ellankasztja izom erejét a fenntartás kedvéért.

Oly tyuk, mely kotlás előtt nem járt szabadon, hanem zárt helyen tartózkodott ritkán költi ki csirkéit, és ha ki is költi rossz csirke vezető s nem sokat gondol fiaival. Költés alatt a tojás sulyának $\frac{1}{5}$ -dát veszíti, felette fontos, hogy míg a tyuk a tojásán ül a levegő a tojásba haszon, különben az apró ivadék megful. Zsiradékkal megkent tojásból csirke sohasem kél. Gyakori kísérletek bizonyítják, miről különben is meggyőződést szerezhet mindenki, hogy a tojás héjja a csirke kiköltésekor jóval vékonyabb törékenyebb mint eredetileg volt. A hiányzó héjvastagság onnantól támadt, hogy a mész egy része feloldott és a tojásban fejlődő kiscsirke csontvázának képződésére fordított.

E b n e r S á n d o r.

T Á R S A L G Ó.

Választmányi ülés Január hó 11-én 1873.

1.) A december 2-án tartott ülés jegyzőkönyve felolvasatván

tudomásul szolgál.

2.) Gyárfás Domokos ur a világkiállítás ügyében választmányunkhoz levelet intéz

világkiállítási bizottsághoz áttétetik.

3.) Ministerium 14,271. sz. a. tudatja, hogy hg. Odescalchi és társai tejsűrítő gyárat szándékoznak a magyar korona területén felállítani és felszólítja egyletünket, puhatolja ki, nem volna e területén egy vagy több nagybirtokos vagy község a naponként megkivántató 2000 kupa tej átengedésére képes és hajlandó

választmány legjobb tudomása szerint ily nagymérvű termelés — (levonva a házi szükségletet) saját területén nem létezőt, erről a ministeriumot értesíteni fogja.

4.) Ministerium 15,785. sz. a. tudatja, miszerint hajlandó volna egy az egylet által rendezendő méhészeti termék és eszköz kiállítást megfelelő államségélyben részesíteni

választmány hálás méltánnyal fogadván a ministerium ezen üdvös szándokát, mégis egyelőre egy kizárólagos méhészeti kiállítás rendezését időszerűnek nem tartja és véleménye e tekin-

tetben oda irányul, miszerint legüdvösebb és czélszerűbbnek látszik az évenként tartandó vándorgyűlések alkalmából rendezendő tárlatoknál a méhészeti osztály kiállítására és díjazására a lehető legnagyobb gondot és megfelelő költséget fordítani.

5.) Telekkönyvi igazgatóság 6184. sz. a. több község telekkönyvi jegyzőkönyveinek közzétételét, tárgyazó hirdetményt küldi meg

levéltárba helyeztetik.

6.) Ministerium 15405. sz. a. az őszi vetések jelen állására vonatkozó s egyletünk területén betöltendő rovatlapokat küldi időközben titkár által kiosztattak.

7.) Báthy Gábor ur szőlészeti ügyben választmányunkhoz levelet intéz

a szőlészeti szakosztályhoz tétetik át.

8.) A „Westungarischer Volkswirth“ szerkesztősége Pozsonyban előfizetési felhívást küld tudomásul vétetik.

9.) A világkiállítási m. orsz. bizottság a kiállítási hatóság ügykörének meghatározását tárgyaló szabályzatot megküldi lapok útján közölcendő.

10.) Ministerium 13888 sz. a. tudatja, hogy miután a szarvasmarha tenyésztés emelését szűkebb hazánkban részéről is for-

tos és sürgős teendőnek ismeri el, a fogarasi ménés uradalomban egy erdélyi törzsgulya felállítását fogja eszközölni. Addig is azonban míg e felállítás megtörténhetnék, hajlandó egyletünk véleményének meghallgatása mellett 1874-től kezdve évenként a mező-hegyesi gulyából 15—20 nevendék bikát helyt Erdélyben elárvereztetni.

választmány hálás örömmel fogadja ministeriumunk atyai gondoskodásának ezen újabb tanujelét, azonban tiszteletteljes felterjesztésében kérvényezni fogja, miszerint a törzsgulya ne a szarvasmarha fejlődésére tán nem eléggé kedvező fogarasi, hanem ha lehet egy más állami, vagy külön e czélra bérelt birtokon helyeztessék el.

11. Szilágy József 1274. eln. sz. a. miniszerelnökké lett kineveztetését tudatván, működésének eddigi teréről megváltik és egyletünk ügybuzgó támogatásáért szívélyes köszönetet mond

választmány midőn egyrészt fájdalomosan veszi tudásul ő excellentiájának eddigi állásától való megváltását más részt méltó örömet fogja kifejezni a felett, hogy egyletünk szeretve tisztelt pártfogója tágasabb hatáskörrel felruházva továbbra is képesítve leendő hazánk szellemi anyagi érdekeit a kormányzat minden ágában előmozdítani.

12. Ministerium 15845. sz. a. Molnár István tanár által végzett borvegyelemzések táblás összeállítását küldi meg

az „Erdélyi Gazda”-ban közlendő.*)

13. Fekete Pál szőlészeti vándortanár felkéri választmányt, hogy a szegényebb sorsu de igyekvő nép között jeles szőlőfajoknak díjtalan kiosztására utat és módot találjon

választmány vándortanár gondoskodását helyeslő tudomásul vévén az egylet anyagi erejéhez mérten a kívánságnak meg is felel, ha ez érdemben közvetlenül az illető községek által meg fog kerestetni.

14. A Mezőség befásítása érdekében egy pályamunka: „ültess, ültess és ismét csak ültess” jeligével ellátva beérkezvén választmány bírálókul Tisza László, gr. Bethlen Géza és erdész tanár Székely Mihály tagtársakat kérte fel.

15.) Gr. Zichy József 1290. eln. sz. a. tudatja, hogy földmivelés ipar- és kereskedelemügyi ministerré kineveztetett és egyletünk buzgó támogatását kéri

választmány őszinte örömet fejezvé ki a felett, hogy a közgazdasági ministerium széke ismét oly jeles szakférfiu által van betöltve, ezen örömezetének külön felterjesztésben fog hálás kifejezést adni.

16. Méhészeti osztály beterjeszti a nékie 229 j. k. sz. a. véleményezés végett kiadott Kiss János-féle méhészkézi könyvet saját véleményével együtt

választmány az osztály véleményét magáévé tévén, azt a munkával együtt a m. ministeriumnak fel fogja terjeszteni.

17. Titkár az előfizetendő német szaklapok iránt rendelkezést kér

előfizetni határozottatott a Weinlaube, Centralblatt, Monatscheffe für Obstbau, Practischer Landwirth és Milchzeitung című szakközlönyök egész évi folyamára.

18. Lapfelügyelő bizottság az „Erdélyi gazda” m. évi bevételéről a kiadásairól jelentést tévén egyszerűs mint indítványozza, hogy közlönyünk heti lappá változtattassék át

választmány a kormánysegély előfizetések és hirdetések után befolyt 2120 frt 15 krnyi összeget örvendetes tudomásul vévén, a következő kiadásokat kifizetés végett utalványozza u. m. nyomda a papírköltségeire 963 frt 82 kr. póstai a bélyegköltségre 136 frt 82 kr., expeditió és vegyes költségekre 61 frt 20 krt, szerkesztőség díjazására 400 frtot, munkatársak díjazására 177 frt, összesen 1738 frt 84 krt, mutatkozik pénztármaradék 381 frt 31 kr. o. é.

A lapfelügyelő bizottság azon indítványát, miszerint az „Erdélyi gazda” heti lappá volna átalakítandó, választmány részéről is tüzetesen megvitattván, azt azon esetben, ha a m. kormánytól az eddigi subventió felemelése kinyerhető leendő elfogadhatónak és kivihetőnek találta. E végből sürgős folyamodást intéz a m. ministeriumhoz, melynek átadására személyes ajánlkozása nyemán Gál-góczi Károly tagtárs kéretett fel, a szerkesztőség pedig felhatalmaztatott kedvező válasz esetére már az idei első számot, mint hetilapot indítani meg. Daczára a majdnem kétszeres költségnek a lap tagjainknak ezután is ingyen, az előfizetőknek pedig az eddigi ár mellett fog megküldetni. Választmány azonban megvárja a szerkesztőségtől, hogy ez minden erejét megfeszítve és kellő számú avatott munkatársak által gyámolítva a lap szellemi értékét tőle telhetőleg nevelni fogja. A szerkesztői díjazás egyelőre a régi marad.

19.) Titkár a felmerült postaköltségek utalványozását kéri a 87 frt 18 krnyi összeg ezennel utalványoztatik.

20.) Jelen jegyzőkönyv hitelesítésére

Pál Sándor és Szentgyörgyi József urak kérettek fel.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

A kormány által segélyezett szakoktatásban részesülő tanintézeti hallgatók és tanulók száma.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium a gazdasági tanintézeteken és rendszeresített tanfolyamokon, a folyó 187⁹/₂-ki tanévben szakoktatásban részesülő hallgatók és tanulók számát a következőkben ezennel köztudomásra hozza:

Az állam által fentartott tanintézeteken:

1. A magyar-óvári felsőbb gazdasági tanintézetben a párhuzamos magyar és német előadásokat hallgatja II. éves 61, I. éves 101, az előkészítő gyakorlati évben 12, össz. 174.

2. A keszthelyi felsőbb gazdasági tanintézetben: II. éves 32, I. éves 28, rendkívüli 4, összesen 64.

3. A keszthelyi földmivés iskolán II.-od éves 11, I.-od éves 12. — Rendkívüli 2, összesen 25.

4. A debreczeni felsőbb gazdasági tanintézetben II.-od éves hallgató 13, I.-od éves 29, összesen 42.

5. A debreczeni földmivés iskolán III. éves 7, II. éves 13, I. 18, össz. 38.

6. A debreczeni tanítóképzési gazdasági tanfolyamot hallgatja I. és II. éves 96.

7. A kolozsmonostori gazdasági tanintézetben III. éves hallgató 24, II. éves 24, I. éves 31, össz. 79.

8. A kolozsvári tanítóképzési gazdasági tanfolyamot bejelentett hallgató 29.

*) Lásd a jelen számot.

9. A hradeki földmives iskolán 3. éves 6, 2. éves 4. 1. éves 7, összesen 17.

10. Az érdiószegi vinczellérképezdén 2. éves 12, 1. éves 11, összesen 23.

11. A kassai tanítóképezdén fentartott kertészeti tanfolyamon 21.

12. A balatonfüredi borász-kertészeti tanszékkal ellátott felső népiskolán I. éves 9, II. éves 7, összesen 16.

Nem állami tanintézeteken:

13. A budai vinczellér-képezdén (orsz. gazd. egyesület) II. éves 6, I. éves 7, összesen 13.

14. Nagy-szent-miklósi magán-alapítványi földmives iskolán (gróf Nákó és községek) III. éves 4, II. 7, I. éves 4, össz. 15.

15. Besztercei földmives-iskola (Király-földön, szász nemzeti egyetem) tanulók száma 10.

16. Brassói földmives iskola (szász nemzeti egyetem) II. éves 4, I. éves 4, összesen 8.

17. Medgyesi földmives iskola (szász nemzeti egyetem) II. éves 10, I. éves 9, összesen 19.

Összehasonlítván e számokat a múlt 187 $\frac{1}{2}$ -ki tanév kezdetén volt növendékek számával, az eredmény a következő:

187 $\frac{1}{2}$ 187 $\frac{1}{2}$ több kevesebb

1. Magyar-óvári felsőbb gazd. tanintézet	174	148	26	—
2. Keszthelyi felsőbb gazdasági tanintézet	64	72	—	8
3. Keszthelyi földmives iskola	25	23	2	—
4. Debreczeni felsőbb gazd. tanintézet	42	51	—	9
5. Debreczeni földmives iskola	38	32	6	—
6. Debreczeni képezdei gazd. tanfolyam	96	49	47	—
7. Kolozsmonostori gazd. tanintézet	79	74	5	—
8. Kolozsmonostori tanítóképezdei gazd. tanfolyam	29	—	29	—
9. Hradeki földmives iskola	17	14	3	—
10. Érdiószegi vinczellérképezde	23	9	14	—
11. Kassai tanító képezdei kertész tanfolyam	21	36	—	15
12. Balatonfüredi gyümölcs. felsőbb népisk.	16	14	2	—
13. Budai vinczellérképezde	13	15	—	2
14. Nagy Szent-Miklósi földmives iskola	15	11	4	—
15. Besztercei földmives iskola	10	3	7	—
16. Brassói földmives iskola	8	14	—	6
17. Medgyesi földmives iskola	19	7	12	—

Összesen 189 572 117 40

Ezen intézeteken kívül a kertész-és gazdasági munkások nevelése céljából fennálló balatonfüredi szeretetházban 9 tanító és 28 növendék nyert kiképzést.

A gyomok tápértéke.

A tarlókon tenyésző gyomok tápértékére nézve igen érdekes és értékes adatokat közöl Stöckhardt tharandi vegytanár. Vizsgálata, melyeket ez érdeemben tett, kézzelfogható magyarázatot szolgáltatnak egy olyan tűneményhez, mely eddigelé a gazdák előtt némileg titokszerűnek látszott.— Van-e ugyanis gazda a ki ne hallotta, ne látta vagy ne tapasztalta volna azt, hogy midőn kedvező időjárással a tarló kizöldül, a juhnyáj az ilyen legelőn szemlátomást idül, sőt mondhatni felhizik. A tűneményt nem egyszer láttuk, tapasztaltuk, okát sejtettük, gyanítottuk, de az igazat megvallva nem tudtuk. Stöckhardt szóbanforgó vizsgálatai azonban lelebbentették a titok fátyolát. Ő ugyanis nyolcz olyan gyomot vett vegyi vizsgálat alá, melyek a tarlókon legnagyobb mennyiségben jelenkeznek, s azok összetételét a mellékelt táblázatban a gombos lóher (*trifolium pratense*) egyik legértékesebb takarmány fűünkkel és a réti szénával hasonlítja össze.

A növény megnevezése.	Proteín anyagok	Zsír és kivonat.	Növény rost.	Ásvány sók.
Piros tyukszem (<i>Angallis arvensis</i>)	10 58	18	12	
Háromszínű viola (<i>Viola tricolor</i>)	13 52	20	14	
Aszász (<i>Crepis vireus</i>)	10 53	19	16	
Dudva csorbóka (<i>Sonchus oereaceus</i>)	19 40	21	19	
Madár cikkszár (<i>Polygonum aviculare</i>)	17 48	24	10	
Porcsfű (<i>Polygonum convulvulus</i>)	14 53	18	14	
Hosszulevelű utifű (<i>Plantago lanceolata</i>)	13 52	22	11	
Sóska (<i>Oxalis stricta</i>)	16 49	22	12	
Réti széna	9 48	35	7	
Gombos lóher (<i>Trifolium pratense</i>)	17 39	36	7	

A mellékelt táblázathoz minden bővebb magyarázat felesleges. Látjuk ebből, hogy ezek a gyomok osztályába kárhóztatott tarlói fűvek tápérték tekintetében a réti szénát mindannyian felülmulják, sőt többen még a gombos lóheret is. Különösen nagy jelentőségű azok tetemes ásványi alkatrésze, mivel mint tudjuk az ásvány sók fontos szerepet visznek az állati táplálkozás körül, különösen értékesek e tekintetben a phosphorsavas sók, s az ismertetett fűvek épen ezeket tartalmazzák legnagyobb mennyiségben.

De hát mi mind ezekből a tanuság kértheti méltán az olvasó? Felelet az, hogy iparkodjék a gazda tarlói legelőjét lehetőleg kizsákmányolni és hasznára fordítani.

Magyar borok vegyelemzése.

A földmívelési ministerium szivességéből közöljük a Molnár István tapolczai felsőbb népiskolai tanár által végzett borvegyelemzések alább következő táblás összeállítását.

Nevezett a mult év folyama alatt mint uti ösztöndíjas tartózkodván Karlsruhéban, dr. Blankenhorn tanár vegyműhelyében dolgozott, s ennek vezetése alatt végezte a 14-dik számig elősorolt elemzéseket; a többi elemzések a keszthelyi gazdasági tanintézet vegyműhelyében végeztek.

Folyó szám	A borfaj neve	Termés év	Fajsúly	Szesztartalom		Extract 100 s. r. b.	Ösz-szes sav-tartal. %	100 s. r. b. Le-génytar-talom	Protein anyag %	Czu-kor %	Cser-sav %	Gly-cerin 100 s. r. b.	100 s. r. Bo-rosty. kősav	Hamu %	Vilsav %
				Térf.%	Súly%										
1	Tokaji aszúbor		1,0073	13,69	11,03	6,31	8,1	0,04928	0,308	4,51	0,036	0,32	0,059	0,18	0,066
2	Érmelléki bakator	1864	0,9919	13,31	10,73	1,89	5,8	0,08176	0,511	0,92	0,032	0,36	0,066	0,21	0,048
3	Badacsonyi riesling	1868	0,9947	12,56	10,12	2,52	6,5	0,03012	0,188	0,63	0,026	0,61	0,112	0,23	0,034
4	Egri kadarka	1863	0,9964	12,72	10,25	2,41	5,2	0,05096	0,318	1,55	0,102	0,15	0,028	0,16	0,039
5	Ugyanaz	1868	1,0086	14,76	11,89	2,10	4,6	0,10696	0,669	1,21	0,181	0,41	0,075	0,11	0,049
6	Mézes gyoroki	1854	0,9333	15,25	12,29	2,21	6,4	0,03632	0,227	2,35	0,066	0,51	0,093	0,094	0,075
7	Ugyanaz	1856	0,9963	16,05	12,94	2,77	4,9	0,03864	0,242	2,63	0,082	0,26	0,048	0,23	0,074
8	Ugyanaz	1858	0,9951	13,43	10,82	1,89	5,4	0,06216	0,289	1,40	0,098	0,67	0,183	2,20	0,087
9	Ugyanaz	1868	1,0034	14,90	12,00	2,25	5,8	0,08232	0,515	1,61	0,120	0,34	0,062	0,29	0,052
10	Somlai fehér asztali		0,9976	9,53	7,68	1,27	7,5	0,06384	0,399	0,75	0,032	0,39	0,068	0,21	0,014
11	Villányi burgundi		0,9960	11,50	9,27	2,57	5,0	0,05824	0,364	0,90	0,132	0,55	0,097	0,20	0,032
12	Szegszárdi burg. és kad.	1868	0,9970	12,11	9,76	1,90	4,8	0,0616	0,385	1,62	0,142	0,20	0,036	0,22	0,039
13	Csombordi riesling	1866	0,9934	13,79	11,11	2,56	5,8	0,0246	0,154	1,15	0,041	0,19	0,035	0,27	0,044
14	Tokaji aszú (Bernáthtól)	1863	1,0482	13,80	11,04	11,58	8,7	0,01792	0,112	6,20	0,0145	—	—	0,25	0,075
15	Soproni mászás	1868	0,9942	14,40	11,52	3,09	6,2	0,01793	0,112	0,48	0,017	—	—	0,17	0,032
16	„ aszú	1863	1,0102	12,20	9,76	5,71	7,1	0,0128	0,0805	1,78	0,019	—	—	0,184	0,067
17	„ „	1863	1,0972	13,2	10,56	14,69	7,5	0,0117	0,073	6,50	0,021	—	—	0,28	0,039
18	Rusztai aszú	1868	1,0414	12,5	9,85	12,77	9,0	0,0100	0,063	8,32	0,027	—	—	0,16	0,008
19	Budai sashegyi (vörös)		0,9983	12,3	9,84	3,11	8,6	0,0184	0,1155	0,33	0,083	—	—	0,204	0,09

EGYVELEG.

* Lapunk t. olvasóinak mai számunk mel-lékletül Tauffer Ferencz régi és jó hirnek örvendő mag- és növény kereskedésének ár-jegyzékét küldjük és ajánljuk szives figyel-mükbe.

* Hálátlanságot követnénk el hazai lapjaink t. szerkesztőseivel szemben, ha őszinte köszönetet nem szavaznánk azon rokonszenves nyilatkozataikért, melylyek-vel az „Erdélyi gazda“ heti lappá alakulását üdvözölni

szivesek voltak. Az erdélyi gazd. egyesület igazgató választ-mányát ez önzetlen vállalat létesítésénél egyedül a közér-dek vezette, adja isten, hogy e nemes elhatározás a gaz-daközönség tömeges pártfogásában nyerje méltó jutalmát.

* Az országos magyar gazdasági-egylet szak-osztályai közelebb újból megalakultak. Az I. szakosztály a közgazdasági, elnöke gr. Lónyay Menyhért, alelnöke Wodi-ner Albert, jegyző Morócz István; a II. jószágrendezési szak-osztály elnöke Korizmics László, alelnöke Benkő Dániel, jegyzők Tanárky Gyula és Perlaky Elek; a III. földmí-velési szakosztály elnöke Lónyay Gábor, alelnöke Szendrey Ignác, jegyző Morócz István; a IV. juhászati szakosztály

elnöke Gr. Zichy. Nándor, alelnöke Peterdy Gábor, jegyző Tanárky Gyula; az V. szarvasmarhatenyésztési szakosztály elnöke Lónyay Gábor, alelnöke Cséry Lajos, jegyzők Morócz István és Máday Izidor; a VI. lótenyésztési szakosztály elnöke gr. Festetics Ágoston, alelnöke Kozma Ferencz, jegyző: alkalmilag egyes tag; a VII. sertésenyésztési szakosztály elnöke Aczél Péter, alelnöke Marsóvszky Ádám, jegyző Máday Izidor; a VIII. szőlőmívelési és borászati szakosztály elnöke gr. Zichy Ferencz, alelnöke Havas József, jegyző Morócz István; a IX. erdészeti szakosztály elnöke gr. Zichy Nep. János, alelnöke Wagner Károly, jegyző Bedő Albert; a X. kertészeti szakosztály elnöke Hájós József, jegyző dr. Farkas Mihály; a XI. selyemtenyésztési szakosztály elnöke Havas József, alelnöke Gönczy Pál, jegyző Bernáth Dezső; a XII. méhészeti szakosztály elnöke Havas József, alelnöke Dr. Farkas Mihály; jegyző Girókuti P. Ferencz; a XIII. haltenyésztési szakosztály elnöke Kenessey Kálmán, alelnöke Szabó József, jegyző Girókuti P. Ferencz; a XIV. baromfi tenyésztési szakosztály még nem alakult meg; a XV. gazd. gépészeti szakosztály elnöke Gr. Szapáry Gyula, alelnöke Érkövy Adolf, jegyzők Tomsits István és Morócz István; a XVI. gazd. építészeti szakosztály elnöke Hideghéthy Antal, alelnöke Kovách László, jegyző Morócz István; — végre a XVII. gazd. technológiai szakosztály elnöke Benkő Dániel, alelnöke Schoszberger Henrik, jegyzők Morócz István és Wagner László. — Az országos egyesület ezen elősorolt szakosztályaiban erdélyi uraink közül is számosan vesznek részt. A szervezésnél főleg fogadtatott el, miszerint minden szakosztálynak legyen legalább annyi olyan törzstagja, kiknek részvételére és közreműködésére mindenkor és biztosszámíthatni. A számos és fontos kérdések közül, melyekkel az osztályok szakszerűen foglalkozni fognak, csak a következőket emeljük ki: cse-

léd törvény javaslat, országos törzskönyvezés a hazánkba behozandó szarvasmarha fajtáknak vidékenkénti megállapítása, sertés tenyésztésünkénél a hustermelési irány tulsúlyra emelésének kívánatossága, halászati törvény kidolgozása és sok más. Az országos egyesületnek a fentebbiekre s egyéb közérdekű intézkedésekre czélzó buzgó törekvéséről időről időre tudósítani fogjuk lapunk t. olvasó közönségét.

* Az eperágyak trágyázására s azok termékenységének előmozdítására az angol kertészek a kihasznált timár csert használják. — Az eperágyakon a timárcsertől a gyomok nem verődnek fel, az eper pedig kevés ostorindát hajt s bővebben terem. —

* Vas istrángok. A szt.-egidű és kenderbergi vasgyár a lóhámokhoz oly istrángokat készít, melyek 42 vékony s megcizezett sodronyszálból állanak. A sodronyszálak 6-ával egy vékony kötélre vannak felfonva s ezzel együtt $\frac{1}{4}$ -hüvelyk vastagsággal bírnak, s két végükön karikával vannak ellátva. — A kender istrángokkal szemben azon hátrányuk van, hogy nehezen hajlanak s nem igen lehet hosszabbra és rövidebbre venni, nem lehet rájuk csomót kötni. Ezen a bajon is segítettek már azáltal, hogy a végekre 3—4 karikát, láncszemet, toldottak, melyeket ki, vagy beakasztva az istrángot hosszabbra vagy rövidebbre lehet venni. Háromszorosan nagyobb szilárdságuknál fogva a kender istrángoknál sokkal tovább eltartanak, s minthogy még állandó nedvességben sem rozsdásodnak s áruk is mérsékelt mindenütt tetszésre találtak. —

* A hamu nem lehet elég gőz ajánlani trágyaszerezül. Épen a téli időben minden háztájnál nagyobb mennyiségű, hamu gyűl össze, mit ha a trágyatelepbe kererünk, trágyánk értékét igen emeljük, s a növények tenyésztését azzal igen előmozdítjuk.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A h e t i v á s á r		Egy osztrák mérő = 2 erdélyi véka					Egy mázsza		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozsa	zab	török buza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
á r a k r a j e z á r o k b a n .										
Kolozsvár	január 30	750—770	550—560	450—470	136—144	380—360	170	115	1450	22
Nagy Varad	január 14	640—650	420—440	380—410	140—160	300—320	170	110	1100	24
Maros-Vasárhely	január 23	570—618	436—460	400—420	100—118	—	170—200	110—130	1600	18
Károly-Fehérvár	január 25	688—715	545—550	380—385	112—156	—	115—140	70—88	1200	20
Nagy-Szeben	január 21	867—633	480—533	373—413	127—156	347—400	100—105	70	800	18
Brassó	január 7.	557—624	501	400—412	161—168	322	—	—	—	16
Besztercze	január 21	620—680	460	420	120	—	100—140	60—90	750	20
Nagy-Ényed	január 23	600—640	500—560	375—425	130—140	—	160—170	50—60	1100	18
Szamosujvár	január 27	600—680	480—520	380—420	100—110	—	200	50	1400	18
Deés	január 28	640—680	540—600	420—440	96—100	—	190—200	75—100	800	18
Torda	január 18.	670—730	490—530	460—490	136—140	—	165—170	70—100	1500	20

Erdélyi földterhermentesítési kötvény 77 frt — kr. Ezüst árkelet 107.25.

Bécsi marhavásár: Felhajtott 3327 drb. hizó ökör, forgalom a nagy kínálat miatt kevésbé élénk, galliczai 32—35 frt, magyarés német 31—34.35 frt szerbiai ökör 29.50—30 frt a vágósúly mázsája.

TARTALOM: Gyümölcsseim (folyt). — Valami a tyukokról.
— Társalgó: Választmányi ülés Január 11-én 1872. — Akor-
mány által segélyezett szakoktatásban részesülő tanintézeti
hallgatók és tanulók száma. — A gyomok tápértéke. — Magyar
borok vegyelemzése. — Egyveleg. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Felelős szerkesztő: **GAMAUF VILMOS.**
Főmunkatárs: **VÖRÖS SÁNDOR.**

Hirdetések.

Jelzálog kölcsönök.

5000 forinttól kezdve a legmagasabb ösz-
szegig 6% kamat 1% törlesztésre illetőleg
7%-al 32 év alatti törlesztés mellett gyorsan
eszközöltetnek

a hatóságilag engedélyezett általános
ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda
Kolozsvárt, óvár, bástyaútcza 6. sz.

Értekezhetni naponta délután 1—4 óráig.

(2.)

(1—48.)

Előleges hirdetés.

Van szerencsém a helyi és vidéki n. é.
közönséggel tudatni, hogy vetemény-magvaim
az idényre is közvetlen **Erfurtból**
Platz Károly és fia porosz királyi udvari
magszállítóktól egy pár nap mulva megér-
keznek.

Gazdasági magvaimat szintén a leghite-
lesebb helyekről felelősség mellett hozattam,
melyek szintén egy pár nap mulva megérkez-
nek. Továbbá ajánlom a valódi

szibériai zabraktáromat

melylyel felelősség mellett a pesti piaczi árban
bármily nagy mennyiségben tisztelt vevőim-
nek február 1-ső napjától kezdve szolgálatára
lehetek. (3) (1—3.)

Mag-árjegyzékeimet a legké-
sőbb február 15-ig szétküldöm, de addig is
becses megbízásaikat elismert pontossággal te-
lyesitem

Mély tisztelettel:

CSIKI IMRE.

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvárt

(1)

(alapítva 1865-ben)

(2—24)

melynek biztosítéki alapja az 1871-ki zárlat szerint törzs- és tartalék tőkében s évi bevételekben

5 millió.

Biztosításokat fogad el

Tűz-, jég-, szállítási károk ellen, ugy az ember életére.

Az épület-biztosítási osztálynál kiváló figyelembe ajánltnak a Victoria által életbeléptetett társas- árva-
vagyon és egyházi biztosítás, mire nézt külön, rendkívül kedvezményes díjszabások vannak megállapítva. Házi
berendezések, mint: butor-, fehér-, ágy-, ruhanemű stb. különös kedvezményben részesülnek a biztosításnál. Ezeken
kívül is biztosítás nyújtatik mindennemű lak- és gazdasági épületekre, gyárokra, malmokra, vasuti építkezésekre, ke-
reskedelmi raktárokra, boltban levő cikkekre, nyers és feldolgozott anyagokra, szabadban és fedél alatt levő gabona és
azéna takarmányokra, — tűz, villámcsapás, robbanás és kihurczolkodás veszélye ellen.

Egyszermind felhivatik a t. közönség **életbiztosítási** ajánlatait is a Victoriánál tenni
meg, mely minden irányu módozataiban a legnagyobb előnyöket nyújtja.

É l e t b i z t o s í t á s i p é l d a :

Halálesetre biztosított 2000 forint tőke évenkénti díja:

a biztosító

20 — 30 — 40 — 50 éves

korában kezdőleg

34 frt 60 kr. 45 frt 40 kr. 63 frt 40 kr. 95 frt 20 kr.

Ezeket kívül minden módozatok, mint halálesetben fizetendő tőkék, a biztosítónak még életében fizetendő
tőkék, gyermekek számára nevelési kiházasítási vagy lérvhezmeneteli tőkék, nyugdíj vagy életjáradéki összegek, temet-
kezési költségek biztosítása, ugy tulélési csoportokba beállítás is elfogadtatik, mindnyája kedvezményes díj s a
nyereményben 5% részesülés mellett.

Előforduló károk, azonnal becsültetnek és rendeztetnek.

Bővebb felvilágosítással, átnézeti könyvekkel, a díjak iránti tájékozással szolgálnak a társasági felügyelők s
vidéki ügynökségek

a „VICTORIA” biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvárt

Wagner.

Szász.

Ny. K. Papp Miklós gőzsajtóján Kolozsvárt.

Mai számunkhoz egy iv melléklet van csatolva.